

12 RÖPIRAT.

Budapest 1887. április

VII. évfolyam

VII. füzet.

A választási mozgalomhoz.

A képviselőválasztási mozgalom országszerte nagy hullámokat ver, s élénkségben napról-napra nyer. Egyik fő jellege e mozgalomnak az, hogy a zsidóbarát pártok: kormánypárt, szélsőbal, (az erejében meggyöngült Apponyi-párt még legkevésbé,) valamennyien az antiszemita s különösen a függetlenségi antiszemita képviselők ellen fenekednek. Ámde mind hiába; mert, ha a jelen országgyűlés berekesztéséig elegendő jelöltet kapunk, úgy 70-80 választókerületben győzni is fogunk.

Füzeteinknek első sorban az levén a rendeltetésük, hogy az antiszemita mozgalmat vezessék, szabályozzák s irányozzák, nem pedig, hogy a sok esetben pár napig felszínen úszó kombinációknak, híreknek a tárháza legyen, – nem regisztráljuk ezúttal azon kerületeket, a melyekben, s a jelöltek, a kiket az egyes kerületekben felléptetni szándékozunk. Nem tehetjük pedig ezt annál kevésbé, mert e füzetek szerkesztője a párt végrehajtó bizottságának elnöke levén, ily körülmények között a politika és a taktika követelményei neki, önként értetődőleg, hallgatást parancsolnak. Májushavi füzetünk megjelenésekor azonban a dolgok már annyira fognak fejlődni, hogy jelöltjeink névsorát már hozhatjuk.

A legújabb zsidó phantazmagoria.

A zsidó zsrnások tudósítása szerint a házszabályok revíziójára kiküldött bizottság, a képviselőház házszabályai közé felvételni fogja,*) hogy „a mandátum megsemmisítendő, ha a választás alkalmával osztály, faj vagy felekezet elleni izgatás történt”.

Nem akarjuk ezúttal feszegetni, hogy az a tisztelt bizottság azért lett kiküldve, hogy módozatokat keressen a házban előfor-

*) A cikk írása óta már fel is vette, csakhogy olyformán, hogy, ha az „izgatás” által a választóknak oly száma „félémlítetnék meg,” hogy ez által a választás eredménye alteráltatnék. – Szerk.

dült nem valami épületes jelenetek meggátlására, s nem azért, hogy a választói jogot csorbítsa; – hanem csak figyelmeztetni akarjuk az elbizakodottságban már egész vakmerőségig ment zsurnálokat, hogy van ám határ, a hol meg kell még nekik is állani.

A választás szabadsága a legfontosabb, alkotmány által biztosított jog, a választásokról törvény intézkedik, melyet házszabályokkai megváltoztatni nem lehet.

Alkotmányunk a két kamarai rendszerre van fektetve, s ugyan hova fog az vezetni, ha az országgyűlés egyik factora: a képviselőház úgy akarná a másik factornak: a főrendiháznak hozzászólási jogát kijátszani, hogy a legfontosabb, alkotmányban gyökeredző közjogokról házszabályokban rendelkeznek törvény helyett.

Ilyen üzemekbe nem bocsájtkozhatnak a képviselőház egy bizottsága sem, s bármennyire szája ize szerint is lenne ez a legkisebb parlamenti érzékkel sem bíró skriblereknek.

S nehogy azt higyjék, hogy mi pro-domo beszélünk. Nem, mert mi nem izgatunk sem osztály, sem faj, sem felekezet ellen, mert a gondolatok és vélemények pusztá nyilvánítása az intézmények bírálása, s bármely osztály vagy faj hibáinak feltüntetése, nem izgatás,

S erre nézve a legeclatásabb példát éppen a zsidó sajtó nyújtotta. Emlékezzünk csak vissza arra a féktelen hajszára, a melyet a zsidó sajtó a gentry ellen indított. Az a kigúnyolt, letaposott gentry is egy osztálya a népnek, éppen mint a zsidóság (csak hogy valamivel külömb) s a gentry osztály ellen tájékoztató szájjal köpködni, hazudozni s rágalmazni: az nem izgatás, de a zsidó osztály létező hibáit csak egyszerűen felsorolni, az már „izgatás”. Hát ez az az egyenlőség, ez az a testvériség, a mire a zsidók vágnak?

De hát tulajdonképpen nézzük csak, hogy is vagyunk mi ezzel az „izgatással”?

Ha sürgetjük az uzoratórvény minél szigorúbb alkalmazását, akkor a zsidó zsurnálok feljajdulnak, hogy mi a zsidó felekezet ellen izgatunk.

Ha kívánjuk, hogy a büntető-törvénynek a csalás vétségére vonatkozó intézkedései szigoríttassanak, a zsidó zsurnálok feljajdulnak, hogy mi a zsidó faj ellen izgatunk.

Ha a börzeadó behozatalát sürgetjük, akkor megint csak a zsidó zsurnálok jajdulnak fel, hogy mi a zsidó osztály ellen izgatunk.

Így „izgatunk” mi az osztály, faj és felekezet ellen, s csak az a bámulatos, hogy egyik keresztény felekezetnek, egyik más

néposztálynak sem jut eszébe ilyenkor panaszkodni az izgatás ellen, csak a zsidóknak. Oly tiszta, világos dolog ez, hogy még a zsidó zsmnálókra is rámerénk bízni: mondják meg, ki hát a hibás: mi-e vagy a zsidók?

De hát ők nem akarnak megalkudni a viszonyokkal, nem akarnak kiegyezni a körülményekkel, s be akarnak előttünk zárni minden ajtót s nem gondolják meg, hogy a hol minden ajtó be van zárva, ott a szenvedély kapustól szokott berontani.

Egyébiránt, ha a hárszabályok revideálására kiküldött bizottság rá menne a lépre s a parlamentben hiányoznék az érzék, hogy ezt az alkotmány elleni merényletet visszautasítsa, ám jól vau, mi nem csüggedünk, bízunk a magyar nemzet életképességében; az a nemzet, mely szabadságát megtudta őrizni egy nagyhatalom ellen, meg fogja tudni őrizni a pénz hatalom ellen is; az a nemzet, mely kiállotta a Bach-korszakot, ki fogja állani *ezt a Scharf-korszakot* is, s diadallal fog kikerülni ebből is. B.

Rosz törvényeink.

Egyidőben jött létre Magyarországon az alkotmányosság és a zsidó emancipáció; amaz csak lepel a nemzeten, mely az állam politikai helyzetét felforgatta, természetellenes mederbe terelte, az állampolgárokat nemcsak erkölcsükben, de anyagilag is teljesen tönkretette; míg egy lelkiismeretes absolutizmus idáig nem mert volna vállalkozni és cselekedni; nem kevésbé a zsidóság az alkotmányosság útján törvényeinkben oly jogokat nyert, mely jogok a mi jogunk is ugyan, de ezen jogok reánk keresztényekre nézve írott malasztok, reánk belőlük semmi előny, mint jogokból sem háramlik, mégis ezen meghozott jogokat a zsidóság a legnagyobb mérvben ki tudja aknázni, ezerféle mesterséges utakon előnyeire kizsákmányolni, bennünket pedig kéréletlenül anyagilag tönkretenni – a kétségbeesés örvényébe taszítani.

Ily jogokat nem lehet találni a nemzet természeti, faji jellegével megegyeztethetőnek; hanem minden gondolkodni tudó fő beláthatja, hogy még a törvénybe iktatott egyenlő jogok is a társadalom $\frac{19}{100}$ -ad részének káros elbukását, $\frac{1}{100}$ -ad részének pedig jogtalan és embertelen utón való meggazdagodását vonják maguk után.

Ily jogokból nem kérünk, ily jogokkal élni nem kívánunk, a törvénybe iktatott és szentesített ily jogokat ugyancsak törvényes utón és módon lelkünk meggyőződéséből megváltoztatni óhaj-

tunk, ily jogokról egy öntudatos nemzet önként lemond, melyeknek sem mi, sem utódaink soha hasznát nem vehetik, s melyek legfellebb a nemzeti élet fentartását is kérdéssé és kockára teszik.

Azt kérdezem pedig most: kik vették hasznát a tőke szabadabbá tételének mindjárt az emancipációval együtt?

A zsidók!

Hiszen nem is volt szégyen, sőt még a jobb zsidók közé tartozott az, a ki 100 írtért csak 100 forintot kért egy évre.

Ezzel karöltve kinek a kedvéért tették szabadabbá a kereskedelem és az ipar minden nemét 1872-ben? és kik veszik ennek hasznát?

A zsidók !

S mindezek alapján a váltójog szabad használata, kiknek a kedvéért hozatott be, és miért terjesztetett ez ki még a nőkre is? és kik veszik ennek hasznát?

A zsidók !

Kiknek a kedvéért hozatott be a virilista törvény, mely égbekiáltó bűn és igazságtalanság valakinek vagyonát ily törvényes alapra fektetni?

A zsidók kedvéért ! !

Kiknek a kedvéért hozatott be a roszt választási törvény?

A zsidók kedvéért ! !

Kiknek a kedvéért hozatott be oly módon a jelenlegi csőd-törvény, mely szerint a csődbe bukottal kiegyezni lehet és vádelengedésnek van helye?

A zsidók kedvéért ! !

Kiknek a kedvéért hozatott meg a büntető-törvénykönyv ama nevezetes 41. §-a, mely szerint az elítélt maga magát is élmezheti, mihelyest ezt a bíróság „bölcsen” belátja?

A zsidók kedvéért!!

Kiknek a kedvéért hozatott szabályrendelet, 50 krért a nevet folyton csere-berélni? mely által azután a csalás minden neme előfordul?

A zsidók kedvéért!!

Váljon hordjak-e még föl több esetet? Pedig lehetne még számos esetet felhozni a rossz törvény alapjára fektetett életgyakorlatból. De legyen elég egyelőre ennyi!

Ezen jogokat a magunk részére sem kívánjuk, ezen jogokról észszerűen csak le kell mondanunk, hogy ne vessék azon jogtalan szemrehányás a zsidók által és a zsidót pártoló, uszályhordozó, törvényt és életgyakorlatot nem ismerő kereszténység részéről: „éljen kiki szabadon a törvény adta joggal.”

Ezen ellenvetést csak akkor tehetnék, ha a társadalom minden rétege nemzeti és valláskülönbség nélkül bírna a zsidóknak eltérő természeti jellegével; – vagyis a társadalom minden rétege báránybőrbe öltözött farkas lehetne.

Szendrey Gerzson.
köz- és váltóüggyvéd

Báró Andreánszky Gábor beszéde a képviselőház ápril 2-ki ülésében,

Fabiny Teofil igazságügyminiszter Andreánszky Gábornak a szenvedő váltóképeség megszorítását tárgyzó interpellációjára válaszolva kijelenti, hogy e kérdésben a tárgyalások folytatása iránt intézkedett, igéri, hogy a tanulmányok folytattni fognak és a kormány a ház erre vonatkozó határozatának a tanulmányok alapján eleget fog tenni

Andreánszky Gábor b.: T. képviselőház! (Halljuk !) Bocsánatot kérek a t. igazságügyminiszter úrtól, hogy feleletében az őszinteségnek némi hiányát veszem észre. Én azt a kérdést intéztem többek közt, hogy tétettek-e tanulmányok az igazságügyminiszter úr által? és a miniszter úr azt felelte, hogy igenis e tanulmányok ma is, 4 esztendővel később még folyamatban vannak, De, t. ház, azon munkaprogrammban, melyet a t. igazságügyminiszter úr a költségvetés tárgyalása alkalmával előadott, egy szóval sincs említve ezen kérdés, melynek pedig fontosságát maga a t. igazságügyminiszter úr is elismeri. Én mindedig azon véleményben voltam, hogy a t. miniszter úr ezt vagy igen mellékes kérdésnek találja, – de ebben csalódtam és örvendetes tudomásul vettem, hogy maga is fontosnak jelöli e kérdést, – vagy feszélyezve van a miniszter úr a pénzügyek által abban, hogy e kérdést ép most vesse fel a ház előtt, mert azt igen nehéz lett volna elhinni a t. miniszter úrról, hogy ő, ki hosszas bírói praxissal bír és ki nem a sors különös szeszélye által jutott tárczájához, mint a t. miniszterelnök úr a pénzügyi tárczához, (Derütség balfelől) ebben a kérdésben ne bírna teljesen megállapodott véleménynyel és hogy 4 évi tanulmányok alapján a minisztérium ezen igen fontos, de egészben véve könnyű kérdésben rövid törvényjavaslatot ne terjeszthetne a ház elé. Ha talán van ennél fontosabb kérdés, oly kérdés a miniszter úr tárczájában, mely nagyobb köröket, az egész nemzetet érinti, de az bizonyos, hogy ennél égetőbb kérdés nincsen; nincsen pedig a szegény népre nézve. És ha a t. miniszter úr oly fontos ügyekkel foglalkozik, mint pl. a Chilesi köztársasággal való szerződéssel, azt hiszem, sokkal fontosabb tárgy a váltóképeség megszorítása. Azt mondom, a legégetőbb kérdés, mert naponta, lehet mondani, minden órában fosztnak meg ennek alapján birtokaiktól az emberek, s akkor az igen gyenge, igen sovány vigasz arra, a ki koldusbotra jutott, hogy a miniszter úr tanulmányozza ezt a kérdést és évek múlva talán vagy nyújt be törvényjavaslatot, vagy nem nyújt be. Oly fontos pedig ez a kérdés, hogy vagy meg kell szorítanunk a váltóképeséget, vagy pedig azt az intézkedést kell létesítenünk, hogy a népiskolák csak oly tanulókat oktathassanak az írás mesterségében, kik már cenzúráztak a váltójogból, mert az írás tudománya egy danausi adomány maradt a szegény népre nézve, míg csak azt tanulja, hogy nevét képes leírni egy

hosszúka papírszeletre. Vagy talán felekezeti és néposztály elleni izgatás volna az, ez pedig mostan, midőn 70 milliós hiány fedezéséről van szó, igen kényes kérdés volna, melyet a t. kormány szívesebben abbahagy? Mert t. ház, igaz, hogy ez a nebánts virág, a zsidóság nincs nagyon veszélyeztetve a váltóképeség jelenlegi féktelensége által, mert annak van ez ellen egy igen jó orvossága, és ez egyszerűen az, hogyha szorítják őket, ráíratja hamarjában birtokát vagy testvére, vagy feleségére, vagy sógorára, vagy gyermekeire, vagy vagyonára álfoglalást eszközöltet; a ki pedig ezekkel a remediumokkal él, t. ház, az teljesen érett a határtalan váltóképeségre: de egyúttal az ilyen vagyoni eskamotirozás indokolná is azt a rendkívüli gyorsaságot, melylyel a váltóeljárás bír. Ebből is láthatjuk azt, t. ház, hogy két külön társadalomnak, külön erkölcsi rendben nyugvó társadalomnak külön-külön törvényhozás szükséges, ha a lételérti harcban lehetőleg ki akarunk egyenlíteni minden akadályt, A chanceokat lehetőleg egyenlíteni akarjuk. Emlegetik azt, és emlegeti a t. miniszter úr, hogy szükséges ez a hitel a nép körében, az egyes osztályok körében; és én elvállalom azt, tökéletesen elhiszem és concedálok azt, hogy szükséges ez a zsidóságra nézve kivált, mert a zsidóság tud élni avval a hitellel és tudja azt értékesíteni; és azért megtehetném azt az indítványt, hogy engedtesék meg, hogy a zsidók ezentúl is részüljenek ezen áldásban, melyet fel tudnak használni, csak szegény népünket mentsek meg ezen veszes dologból. Ha pedig nem akarnak külön törvényt hozni a zsidók számára, hát akkor kérem, hogy amiatt a zsidó előnyök miatt, hogy azok oly könnyű hitelt élvezzenek, amiatt szegény népünket ne tegyék továbbra ki annak a veszélynek, hogy oly összegeket kelljen neki fizetni, a melyekkel voltaképen jogosan sohasem tartozik. Interpellációim benyújtása alkalmával volt szerencsém itt egy váltót bemutatni okmányilag, melyet aláírt valaki egy idegen nyelven, oly nyelven, melyet ő nem is értett és mely okmány eredetileg egy aláírt számla volt, egyetlen ollóvágással képes lett volna abból bárki egy kitöltetlen, aláírt váltót csinálni; most pedig a váltójog szerint, ha az illető aláírásának sajtókcűzéségét elismeri, kénytelen fizetni, akár megkapta a pénzt, akár nem, s a váltó rajta könyörtelenül végrehajtatik.

Bár népünkre nézve ezt is feleslegesnek tartom, de a hitel megkönnyítése céljából távolról sem ellenezném, ha valamely gyorsított végrehajtású hiteleszközzel helyettesítenék a váltót, vagy ha a cégjegyzett kereskedőkön kívül, kikre nézve én is fenn akarom tartani a váltójog jelenlegi szabadságát, olyanoknak, kik azt kívánják és kik bizonyos műveltségi qualificatióval bírnak, alkalom nyújtassék magukat bejegyeztetni a kereskedelmi cégek közé s hogy akkor élvezzék a váltóhitel teljes épségét; de arra semmikép sem állhatnék, hogy azon jogvédelemről, mely a non numeratae pecuniae exceptiójában fekszik, teljesen lemondjunk még azon nép számára is, mely nem tudja, hogy mit cselekszik, mikor, a váltót aláírja.

De akárhogy legyen is, könyörgök a t. miniszter úrhoz és a t. házhoz, mentsek meg népünket a váltóképeség áldásától – mint a miniszter úr mondja, – a vagyoni végveszélytől – a mint ön mondja s azt hiszem, az igazság mellett van Mindenesetre azonban kérem, hogy tovább ne tanulmányozzák a dolgot; mert a t. ház, ha zsidóérdekben valami törvényt, vagy csak házszabály-változtatás is szükséges, akkor

minden előtanulmányozás nélkül készek azonnal elővenni. (Úgy van! a bal és szélsőbal néhány padján.) Hisz akkor sem kellett hosszú tanulmányozás, mikor az 1876-iki törvényben a váltóképeség megszorítását megszüntették és csakis akkor szükséges végtelen tanulmányozás, mikor zsidóérdek követeli, hogy az a törvény létre ne jöjjön. Ha a német diák óráját vagy felső kabátját zálogba csapja, azt mondja: „es studirt!” Ily stúdium tárgyává akarja tenni a váltóképeség megszorítását a t. kormány, azt is becsapja zálogba a pénzpiacz javára.

Kérem a t. házat, a t. kormányt és a t. igazságügyminisztert, ne csapja ezen váltóképeség megszorítására vonatkozó törvényjavaslatot zálogba; ne tanulmányozza azt tovább, hanem lépjen valahára a ház elé egy törvényjavaslattal, mely azt hiszem, nagyobb áldás volna, mint bármi, a mit a jelenlegi kormány 11 óv alatt tett.

Nagy sajnálatomra ki kell jelentenem, hogy a t. miniszter úr választ tudomásul nem veszem, hanem kérem a t. házat, méltóztassék a választ napirendre kitűzni. (Helyeslés a bal és szélsőbaloldal néhány padján.)

(A ház többsége a választ tudomásul veszi.)

Nendtvich Károly interpellációja a képviselőház február 26-ki ülésében.

(A közlemény vége.)

A mi népünk, mely földünket véres ve rejtekekkel műveli, azt minden ellenséggel szemben hősiiesen védi, *úgy hiszem közelebb áll hozzánk, és érdekei inkább összevágának a haza érdekeivel*, mint a hogyan áll hozzánk és hazánk földjéhez a zsidó, ezen népfaj, mely hazát nem ismer, hanem országról-országra vándorol és azt az országot céljainak leginkább megfelelőnek tartja, a hol oly népfajok laknak, melyeket ő a legjobban és a legbiztosabban kifoszthat, és a koldusbotra vihet. A mint oda vitte, és többet nem talál elvenni valót, elhagyja az országot és vándorol más országba, a hol még viruló legelőt talál, melyet lelegeltethet.

Tehát *befogadni az országba oly népfajt, mely más országból ki lett utasítva* azért, mert a népre nézve veszedelmesnek találtatott, és kényszeríteni saját népünket a kivándorlásra, ez nemcsak rosszul alkalmazott humanitás, hanem kárhozatos hazafiatlanság, és közel áll a gyermekgyilkossághoz.

Tudva van a t. ház előtt, hogy *Németország teljesen elzárja a maga határait a zsidók elől*, ép úgy, valamint elzárjuk lakásainkat a tolvajok *ejől*. Pedig a miniszterelnök humanitása azt követelné, hogy nyitva tart-suk lakásainkat a tolvajok számára, hogy belőlök vigyenek, a mi nekik tetszik.

T. ház, senki sem *vádolhatja az amerikai szabad államokat* türelmetlenséggel vagy kisszívűséggel más népek irányában; és mégis, mit látunk? Azt látjuk, hogy az amerikai szabad államok nemcsak eltiltják a chinaiakat a határtól, de azokat is, a kik már évek óta laknak ott és produktív munkát végeznek, kiutasítják az országból, kiutasítják pedig nem azért, mert üzelmek által kifosztják a népet, hanem azért,

mert veszedelmes concurrentiát csinálnak az amerikai munkásoknak, az amerikai kisiparnak. Tehát nem henye, csak a nép veritékéből élő, és a nép rossz szenvedélyeit felhasználó népfajt utasítanak ki országukból, hanem egy szorgalmas produktív munkát végző népfajt, mert részint szorgalma, részint takarékosága és józansága által veszedelmes concurrentiát csinál az amerikai munkásnak és kisiparosnak. Az amerikai kormány saját népét és népe jólétét magasabbra tartja minden elméleti pkrázisnál, és minden idegen népfaj haszonlesésénél; neki a „salus reipublicae suprema lex esto” csakugyan nemcsak csengő szó, de állami alaptörvény, mely minden körülmények között fentartandó.

Egyébiránt értjük és ismerjük a t. miniszterelnök politikáját. Országszerte elismert igazság az, hogy a jelen”! kormány egy napig sem tarthatja magát kölcsön nélkül, a kölcsönt pedig más nem adja és nem is adhatja, mint a zsidó bankár. A zsidó bankár pedig nem ad semmit, ha a magyar miniszterelnök szabad kezeket nem enged a zsidóknak, hogy a népet zsarolhassák a maguk kénye és kedve szerint, a meddig valami a népnél még található.

Hát ez, t. ház, humanitás? Ez hazafiság? Én ezt a lehető legnagyobb inhumanitásnak, a legnagyobb hazafiatlanságnak, sőt egyenes népgyilkolásnak tartom.

Hogy az ilyen kölcsönöknek mi szokott lenni a vége, következőkből ítélhető meg:

Egy bécsi, nagy (zsidó) tekintélyben álló lap, a „Neue Freie Presse” egy magyar főfő úrról következőket beszéli el:

E magyar főfő úr (Eszterházy?) nagy pénzbeli zavarban levén, 6 milliónyi kölcsönt volt fölvenni kénytelen. A kölcsönt egy bécsi bankár (Rothschild) negotiálta és pedig ekként:

6.000,000 névszerinti kölcsön 60% árfolyammal, azaz: 3.600,000 ft Ebből 5% provisio, azaz 300,000 ft levonatván, marad 3.300,000 ft A 6 millió tőkének 5% kamata bizonyos kiszabott időre előre fizetve 180,000 ft, marad 1.500,000. Ebből az összegből a főfő úr még 500,000 frtot fizetett a bankárnak különféle cím alatt, maradt tehát 1.001,000 ft. Kapott tehát a magyar főfőúr 6.000,000 kölcsön helyett, mely összeg összes vagyonára betáblázva lett, 1.000,000 frtot készpénzben, míg a negotiáló bankár 5 millió forintot zsebre rakott. De azért a kapott egy millió forintért fizet a magyar főfőúr 6 millió ft fejében 5% kamatot, tehát évenként 300,000 frtot, úgy hogy 3 év alatt föl van emészte az egész összeg, melyet a bankártól kapott De ezért fizeti a 300,000 frtot a végtelenig, míg a 6 millió frtot készpénzben vissza nem fizette. De azért a főfőúrnek egész vagyona sequestrálva van

Nekem, t. ház, teljesen úgy látszik, mintha *Magyarország népe haszonbérbe volna* adva a zsidónak épügy, valamint az államjóságok haszonbérbe vannak adva a zsidóknak. De amint a zsidó a haszonbér tartama alatt annyira kizsarolja a földet, hogy az utána következő nem arathat többé rajta semmit, ép úgy fosztja és zsarolja ki a népet is, úgy, hogy ezen kormány után következő kormány nem talál ez országban csak koldusokat és gazdag zsidókat.

Azonban mennyire veszedelmes a zsidó nemcsak a népnek, de minden kormánynak is, midőn annak hatalma bizonyos korlátokon túl

megyén, azt egy igen praegnans példa Franciaországból bizonyítja, és a melyet elbeszélni nemcsak igen érdekes, de tanulságos is.

Mindenki előtt ismeretes, hogy van Parisban egy igen befolyásos lap, melyet „Journal des débats”-nak neveznek. Ez a lap a párisi „Haute finance” vagyis a párisi zsidó bankárok lapja. Bebizonyított tény, hogy ezen lap, illetőleg a lap tulajdonosai nemcsak francia ministeriumokat alkotnak és buktatnak meg, hanem a kormányformát is határozzák meg, melylyel az országot kormányoztatni akarják. E lap tulajdonosai a 30-diki forradalmat idézték elé, *X-dik Károlyt* megbuktatták, és *Fülöp Lajost* mint a francziák királyát a trónra ültették. Ugyanazok voltak, a kik a 48-diki forradalmat idézték elő, és ugyanazon Fülöp Lajost, a kit azelőtt 18 évvel a trónra emeltek, 48-ban száműzésbe kergették.

A „Journal des débats” ezen rendkívüli nagy hatalmánál fogva, melylyel minisztériumokat alkot, és megbuktat, királyokat trónra ültet, és trónoktól megfosztja, kénytelen is minden francia kormány, mely magát fentartani kívánja, a „Journal des débats”-nak évenként igen tetemes pénzösszeget adó gyanánt fizetni. *Thiers*, Fülöp Lajos minisztere, későbbben a francia köztársaságnak elnöke, ki akarván szabadulni a gyalázatos adó alól, egy pár esztendeig nem fizette ezen, a francia kormányra nézve szégyenítő adót.

Azonban egyetlen czikk, mely e czélből a „Journal des débats”-ban megjelent, Thierst azonnal más útra térítette. Ő a „Journal des débats” tulajdonosainak hatalmát elismerni kénytelen volt, és mint miniszterelnök, nemcsak az utolsó évre járó adót a „Journal des débats”-nak megfizetni, de a korábbi évekről is visszamaradt összegeket is. Úgy látszik, miszerint egészen hasonló viszony fejlődik Magyarországon is a magyar minisztérium és a „Pester Lloyd” között is, mely adót itt ugyan subventionának nevezzük, de semmi más mint adó, melyet a zsidó lapnak jó szolgálataiért a magyar minisztérium fizet. Innét lesz magyarázható azon udvariasság, intim barátság és hódolat, melylyel a m. miniszterek, nevezetesen a miniszterelnök a „Pester Lloyd” főszerkesztője irányában viseltetik. Ismeretes, hogy a Pester Lloyd a pesti és bécsi haute fináncnak a lapja.

Vajjon mennyire lealázó az ilyen szolgaság nemcsak a minisztériumra, hanem az egész országra nézve, azt tovább fejtegetni vagy bebizonyítani szükségesnek nem találok.

Azon korlátlan zsidó bevándorlásnak természetes következménye az ő magyar nép és magyar lakosnak kivándorlása e hazából, azon népnek, mely századok óta lakja e földet, azt véres veritékével műveli, kül és bel ellenség ellen századokon át védelmezte és védelmezi mai napon is.

Miután tehát ezen tömeges kivándorlása a munkás népnek az egész országra nézve nemcsak káros, de veszedelmes is, mert nemcsak vészt az annyira szükséges munkaerőből, hanem helyet is ad egy henye, improductiv és munkátlan népfajnak, kérdezem a tisztelt miniszter urat:

1. Van-e tudomása a miniszterelnök urnák az ő magyar lakosoknak tömeges kivándorlásáról a felső magyarországi megyékből; és ha van tudomása, kérdem:

2-szor. Mily intézkedéseket szándékozik a t. miniszterelnök létrehozni, hogy e tömeges kivándorlást akadályozza?

Budapest, 1887. február 26-án.

Az ápril 2-ki képviselőházi ülésben *Tisza* Kálmán miniszterelnök Nendtvich Károlynak a kivándorlásokra vonatkozó interpellációjára felel s megjegyzi, hogy a kivándorlás tőlünk nem oly nagymérvű, mint más országokból. Egyébként minden megtörténik a kormány részéről, hogy a kivándorlás megakadályoztassék s a legszigorúbb felügyelet gyakoroltatik azon irányban, hogy a kivándorlás előmozdítására működők a törvényben megszabott eljárás alá vétessenek. Az útlevelek kiadása és előmutatása tekintetében ott, hol gyanú van, hogy kivándorlás szándékoltatik, szintén megtörténnek az ezt meggátló szigorú intézkedések.

Nendtvich Károly: Igen jól tudom, hogy van Európában számos ország, a melyekből a kivándorlás tömegesen történik, de a viszonyok, melyek ottan léteznek, azoktól a viszonyoktól, melyek hazánkban vannak, lényegesen különböznek. A mi országunkról nem lehet azt mondanom, hogy itt a túlnépesedés oly nagy volna, hogy azok is, a kik jelenleg ezen országban élnek, nem élhetnének meg, és hogy ezen oknál fogva kénytelenek volnának kivándorolni más országokba és keresni más országban hazát.

T. ház! Bátor leszek felolvasni a népesség viszonyát Európa különféle országaiban. (Halljuk!) Belgiumban egy quadrat kilométerre esik 187 lakos, Németalföldön 125, Nagybrittánia és Írországbán 112. Olaszországban 96, Németországban 84, Ausztriában 74 stb. s nálunk Magyarországbán 41. Hogy tehát ezen országokban a kivándorlás oly nagy mérvben történik, azt én igen természetesen találok, mert ott csakugyan a népesedés oly nagy, hogy nem bírnak mindnyájan ugyanazon a helyen megélni és azon kívül ott a föld is csak bizonyos részét adja a megélhetésnek s ha ez nincs meg, kénytelenek kivándorolni. De itt Magyarországon nemcsak a szegény nép vándorol ki, de még azok is, a kik kivisznek magokkal 20-30 ezer forintot és pedig hazánknak egy igen szerencsés vármegyéjéből, így pl. Mosonmegyéből, a mely az országnak legszerencsésebb és leggazdagabb megyéihez tartozik, százanként vándorolnak ki, és a mint nekem tudomásom van, elvisznek magokkal 20-30 ezer forintot, keresve nekemnek tul a tengeren új hazát. Kérdem én most, hogy miért vándorolnak ki azok, kik vagyonnal bírnak s azt elviszik magukkal? Én azt másban nem kereshetem, mint abban, hogy nincs nekik bizodalom arra nézve, hogy azt a keresetet, a mely nekik megmarad, megtartani képesek legyenek. Oka ennek a váltóképesség is, mert az a szokás, hogy még a pálinka árában is, a melylyel valaki a zsidónak tartozik, kénytelen váltót adni. Azután e váltó következtében exequáltatja őt a zsidó őt megfosztja tökéletesen minden vagyonától. Ez az egész országra igen nagy szerencsétlenség, mert az ország ezáltal sok munkás kezét elveszít, melyre pedig Magyarországnak csakugyan nagy szüksége van. Én azt hallottam, hogy felső Zemplénmegyében nem kaphatni már munkást, elannyira, hogy az emberek nem képesek földjeiket megműveltetni, holott ezelőtt felső Magyarországról aratáskor levándorolt a nép az alföldre Ez most meg fog szünni; őt én szeretném tudni, ennek következtében mi lesz majd az alföldből, melyről azt szokták mondani, hogy Kánaán. (Halljuk ! Halljuk !)

A kormány azért nem mer a zsidók üzelméi ellen fellépni, mert akkor Rothschild nem ad neki több kölcsönt. A választ egyébiránt tudomásul veszi.

Az antiszemita programm versekben.

Köztudomású dolog, hogy a nép a komoly dolgokat is szívesebben olvassa versekben, mint a magas stylum szerkesztett prózában. A nép ezen szükségletének vélt megfelelni egy előkelő társadalmi állású elvtársunk akkor, a mikor egyszerű, népies nyelven, ritka ügyességgel versekbe szedte az antiszemita programot, a mely verses programm olvasására jó magyar népünknek még jobban szívébe fognak vésődni azok az antiszemita elvek, a melyeket már eddig is vallott.

Az ügynek véltünk tehát szolgálatot tenni akkor, a midőn e verses programot itt közöljük a végből, hogy arról elvtársaink tudomást szerezve, – a mennyiben választási agitációra megrendelni óhajtának, – azt tehessék. A verses programm, a mely épen most jelent meg, s Antal Bélánál (Budapesten, IV. Ujvilág-utca 14. sz.) az alább részletezett előállítási áron megrendelhető, ekként szól:

Íme itt az Arany Trombita, Belefújt egy Antiszemita.

**A beteg magyar nemzet orvossága,
Csinálta az ország patikása.**

Keresztények, atyafiak ütött már az óra,
Ébredjen hát minden magyar a trombita-szóra,
Számos évig szunnyadoztunk, nagyot mulasztottunk,
Egyik bajból a másikba szépen bele úsztunk.

Mamelukok országházban sok törvényt alkottak,
A farkasok a nyáj körül szépen gazdálkodtak,
Nem mi vagyunk oka ennek, rossz a mi kormányunk,
Bíztunk benne, nem is csoda, ha egyszer csalódtunk.

Az országot megterhelték szörnyű adóssággal,
Költekettek füre-fára csodás pazarlással,
Hitelezett a magyarnak zsidó-fejedelem,
Ebből támadt összes bajunk, a nagy veszedelem.

A kegyelmes kormányelnök beadta derekát,
Mert a zsidó az országnak több kölcsönt már nem ad,
A míg tartott hitelünkben, szépen kiaknázták,
Országunknak szép vagyonát sorban elpotyázták.

Hogy betömjék éhes száját zsidó uzsorásnak,
Kitalálták minden fajtát a sok adózásnak,
Mikor aztán folyamodtunk, adót engedjenek,
Azt üzenték, ha nincs kenyér, fűvet legeljenek.

Panaszkodunk óbégatunk, de ez mind hiába,
 Nem hallatszik a mi szavunk kormánypalotába,
 Kiáltanánk csak egyszerre rettenetes nagyot,
 Majd kinyitná kormányelnök Budán az ablakot.

Lenne akkor nagy ijedtség ős Budavárában,
 A hol annyit jubiláltak ministerszobában,
 Kipkednének, kapkodnának, lenne lótás-futás,
 Szaladna föl ős Budára sok zsidó árendás.

Tartsunk össze tömegesen, ezt majd észreveszik,
 Akkor aztán szép nyájasan kérdik, hogy mi tetszik?
 Sok nem tetszik kegyelmes úr; ha zokon nem venné,
 Falunkbeli öregbíró ezt majd elbeszelné.

No mi baj hát? Bátran szóljon öreg bíró uram,
 Hogyha baj van, mesterségem, hogy azt kijavítsam;
 De ha talán a zsidókról akarna beszélni,
 Jobb lett volna honmaradni a lovát kefélni.

Nem szeretem, hogy kelmétek a jó zsidót bántják,
 Becsületét, tisztességét a sárba lerántják,
 Becsüljék meg a jó zsidót s tanuljanak tőle,
 Élelmesnek áll a világ, azt mondják felőle.

Megengedem uram, hogy van becsületes zsidó,
 Mond' a bíró, hiszen van ám ritka fehér holló,
 Hétszázezer között akad elvéve egy-kettő,
 Kinél mesterségét rosszul végezte a metsző.

De hát az a többi mind csak szépséges mákvirág,
 Miattok még egyszer majdcsak felfordul a világ,
 Megmondom én kegyelmes úr, hogy hát mi a bajunk,
 Elpusztul a zsidó mellett a mi magyar fajunk.

Ezer évig védelmezték őseink e hazát,
 De nem azért, hogy a zsidó vegye el a javát,
 Nem értünk rá kereskedni, a kardot forgattuk,
 Az eszünket csalásokon nem gyakorolhattuk.

Azért szed rá minduntalan bennünket a zsidó,
 Mert a magyar becsületes, nem is gyanakodó,
 S mert e hadat országunkban testvérül fogadtuk,
 Ostobaságunknak árát ugyancsak megadtuk.

Már most uram a helyzetet nem tűrhetjük tovább,
 Kívánságunk el az útból, százmérfölddel odább,

Ha pedig ezt nem tehetjük, törvényt alkossanak,
Hogy fiaink házaikban békén lakhassanak.

Kegyelmes úr téged is csak a nép emelt vállra,
De nem azért, hogy a zsidót ültesd a hátára,
Méltóságod s hatalmadat népnek köszönheted,
Honfiszivből tedd meg tehát kötelességedet.

Ezek után, hogy megmondtam, mi legnagyobb bajunk,
Megmondom rá végezetül, mi a kívánságunk,
Kérésemet befoglalom tizennyolcz pontokba,
Kérünk szépen tégy beható pillantást azokba.

1. Zsidóságtól emanczipált kormányt követelünk,
Függetlenül kormányozva legyen a nemzetünk,
Tartozásunk becsülettel majdcsak megfizetjük,
De csak úgyám, ha a terhet egyenlőn viseljük.
2. Adómentes állampapír megadóztatása
Legyen államjövendelmünk egyik kútforrása,
Ne csak mindég az ingatlant szívják nagy adóval,
Kutassák a pénzes-zsákot, azt csípjék fogóval.
3. Nagy adót kell kirovatni börze templomára,
Fáradtságunk gyümölcsének orgazda-házára,
Összehordott lopott kincset meg kell adóztatni,
A tolvajok körmeire jól felvigyáztatni.
4. Szeszes ital árulása legyen ország kézen,
Hogy a zsidó ne mérgezzen, kormány legyen résen,
Nagy hasznot hoz az országnak ezen intézkedés,
Hogyha ezt is el nem kapja zsidóvesztegetés.
5. Követeljük a regálé teljes megváltását,
Zsidó-pancsnak, borgyártásnak szigorú tiltását,
Tiszta jó bor a magyarnak meg nem ártott soha,
Harczolt, tánczolt, jó kedvében nem lett tőle buta.
6. Be kell hozni törvénykönyvbe otthonmentesítést,
Adósságért senki fia ne szenvedjen sértést,
Birtokából adósságért ki ne taszítottassék,
Hogy mint koldus köznyomornak oda ne dobassék.
7. Hatvanhétben három sorból törvény alkottatott,
A zsidóság nagylelkűen emanczipáltatott,
A mily rövid ezen törvény hibás alkotása,
Ép oly rövid legyen annak megváltoztatása.
8. Váltó-írás zsidó ördög veszett találmánya,
A magyart, mint pók a legyet fogja hálójába,
Törvényt kérünk, hogy a szenvedő váltóképesség,
A mint illik magyar népnél, jól megszorítottassék.

9. Magyar népnek sok éven át régi óhajta,
A zsidóbevándorlásnak akadályozása,
Az Úristen megoltalmaz sáska járásától,
A törvény is oltalmazzon zsidó vándorlástól.
10. Szigorított törvényt kérünk a zsidóbűnökre,
Igazságnak Ítélete szálljon a fejökre,
Be kell hozni az esküdszék helyes intézményét,
A jó lelkiismeretnek igaz ítéletét.
11. A gazdának nincs szüksége börzebíróságra.
Zsidó-zsebbe dolgozgató ravasz találmányra,
Becsületes gazdáinknak romlását megtűrük,
Kik e fajta bíraskodást ki nem küszöbölik.
12. Földbirtokunk a zsidóság el ne ragadhassa,
A zálogos földbirtokot ki ne zsarolhassa,
Mivelhogy nincs egyebünk, mint csak egy darab földünk,
Bármily áron védelmezni szent kötelességünk.
13. Védje meg a törvény jobban a szegény iparost,
Ne pártoljon kontárkodó gazdag zsidógyárost,
Míg a szegény iparosok koldusbotra jutnak,
Iparczikkel kereskedők palotákban laknak.
14. Keresztények kezén legyen hitel, kereskedés,
Akkor búzánk, gyapjünk árán lesz majd emelkedés,
Hitelügy és kereskedés nagyon fontos dolog,
Zsidó-érdek kiválóan ezek körül forog.
15. Hogy a választások után adó emeltessék,
Az lenne csak veszedelmes örült képtelenség,
Felzúdulna népességünk, hogy ha ez megeshet,
Ettől pedig bármily kormány menten hanyatt esnék.
16. Hogy kiket kell adóztatni, én már elsoroltam,
Nyíltan szóltam, praktikához nem is folyamodtam,
Birtokadó emelését be kell állíttatni,
Jövedelmi póttadókat le kell szállíttatni.
17. Ravasz macska hű kutyával soh'se párosodik,
Pogány zsidó kereszténnyel nem is házasodik,
Nem kérünk a polgárilag kötött házasságból,
Házasodjék mindenki a saját fajtájából.
18. Vallásunkban turkálódznak szabadkőművesek,
Éjszakákon a pinczékben összegyülekeznek,
A mi igaz és nem csalás, nappal mutatkozik,
Érthetetlen motyogásban nem is nyilatkozik.

Kegyelmes úr, elmondottam a nép kívánságát,
Feleljen rá, várhatjuk-e igaz jó szándékát,
Fogyatékán van a magyar áldott türelmének,
Igaz szívből adna helyet a jó békességnek.

A hatalmas kormányelnök torkát köszörüli,
 Nagyot köhint, s a homlokát sűrű ránczba szedi,
 Vérbeforgó szemeivel szólón végig tekint,
 Kézben levő törvénykönyvre egy jó nagyot legyint.

No atyafi! Meghallgattam feszült figyelemmel,
 Panaszára felelek hát egész kényelemmel,
 Ország dolga fontos dolog, az már az én gondom,
 A közbékét csekélységért biz' én fel nem bontom.

Minden jól van, úgy a hogy van, nem tehetünk jobbat,
 Mert nincs időm kifundálni sokkal okosabbat,
 Én vagyok a gondviselés, bennem megbízhatnak,
 Örüljenek, hogy még élnek, hogy még jóllakhatnak.

De a zsidót, azt ne bántsák mert az jó barátom,
 Mert bármikor megszorulok, hát csak előrántom,
 Mindég nyitva az erszénye, hogyha rászorulok,
 Hálás szívvel örömkönnnyel mindég ráborulok.

Mivel tömjem a híveim éhes véres száját?
 Ha a zsidóm én előttem becsapja ládáját,
 Hiszen akkor kerteseim mind szétszaladnának,
 Valamennyi beállana antiszemitanak.

Azt hiszik hogy más kormányval dolguk jobban folya?
 Minden dögre akad kutya, de jobb az se' volna,
 A kormányról lemondani nagyon röstelleném,
 Beteg lennék, igen soká, míg azt kiheverném.

Kormányoztam jó ideig zsidó segítséggel,
 Csak így lehet boldogulni nyakas magyar néppel,
 Kutak vizét, a levegőt, majd megadóztatom,
 S ha lármáznak, az adóprést még jobban szorítom.

Bíró uram, adja hírül az otthon levőknek,
 Földmivesnek, iparosnak és előkelőknek,
 A ki zsidót bántani mer vigyázzon magára,
 Békös vasat veretek fel a lábaszárára.

Szólt a nagy úr s a könyvére egy jó nagyot bökött,
 Két ácsorgó mamelukot jól oldalba köpött:
 Látja kedves bíró uram ezt a sok konc-lesőt?
 Ezek miatt nem kaphatunk szárazságkor esőt.

Kegyelmes úr, megköszönjük szépen jó tanácsod,
Ha csak ilyen hatalommal jár a te állásod,
Tiszteljük a törvényeket, a zsidót nem bántjuk,
Mert mi bajunk orvoslását országháztól várjuk.

A hatalom végre is hát a mi tulajdonunk,
Ha mindnyájan összetartva, azzal élni tudunk,
Es hogy eztán összetartunk, arra mérget vehetsz,
Sakterpárttal, mamelukkal most már el is mehetsz.

A mi népünk józan, eszes, nem megy többé jégre,
Sakterpártok hazugságát megsokalta végre.
Ezek után kegyelmes úr, kedves jó éjszakát,
Váltainkon hordozzuk majd az Antiszemitát!

(100 példány ára 60 kr., 1000 példány ára 5 frt., a postai költséggel együtt. Megrendelhető Antal Bélánál, Budapest, IV. ker., Újvilág-utca 14. sz., a hová a megrendelési összegek postautalványon küldendőek be).

A zsidókérdés elemzése.

(A közlemény vége.)

Ismervén az uzsorások osztályát, mérlegeljük azon ethikai törvényeket, melyek őket bölcsőjüktől a sírig kísérik, s más népekkel való érintkezésüket szabályozzák. Szolgáljon erre kiindulási pontul az orthodox rabbiknak 1884-ik év elején a magyar kir. vallás és közoktatásügyi ministerhez benyújtott emlékiratuk, melynek fő mozzanatát két alapszeme képezi.

Az elsőben kijelentik az orthodox rabbik, hogy a rabbiseminarium felállítása a zsidó hitvallás sarkalatos alapelveivel ellentétben áll, és abból kikerülendő rabbik működését igénybe venni nekik *hatóságilag* tiltva van.

Leplezetlen nyílt bevallása ez annak, hogy a közművelődés terén előre haladott polgárisultság befogadására képtelenek; hogy valláserkölcsei fogalmaik oly tételekből csoportosulnak, melyek fenntartása és eredeti valójában hű megőrzése a tudományosabb alapképzettséget szükségkép visszautasítja.

Emlékiratuk másik részében tiltakoznak hitvallásuk közzététele ellen; s midőn az őskor setét századainak homályába burkolt tanaikat helyesen és következetesen féltik a világosságtól, ez elől azon hangzatos szóval bújnak ki: hogy hitvallásuk ott van megírva Mózes öt könyvében, melyet az összes kereszténység elfogadott. Ismeri azt az egész világ. Ettől őket emberi hatalom el nem térítheti.

Nem lóvén feladatom túlhaladott hittani vitákba bocsájtkozni, s elismervén a föld kerektségén élő minden felekezetnek azon jogát, hogy saját hitágazatait tartsa legigazabbnak, mellőzöm a talmudnak Dr.

Rohling, s mások által ismertetett zordonságait, mellőzöm azt is, hogy Mózes tanát mennyiben világosítja meg az összes emberiséget anyakeblére ölelő evangélium. Minthogy azonban Mózes könyvei az ahoz szó és betű szerint ragaszkodó összes zsidóság társadalmi és magán életét szabályozzák, más népekkel való érintkezésük irányzójaképpen szemeljünk ki belőle néhány verset. „*Csak egyedül a ti atyáitokat kedvelte az úr, hogy őket szeretné, és választotta az ő magvokat, átok után tudniillik titeket minden népek között.*” (V-ik k. 10. 15).

„*Minden hely, valamely et a ti lábaitoknak talpa tapodand, titek léssen .... mind az utolsó tengerig léssen a ti határotoké* (V. k. 11. 24.)

„*Megemlékezzél a te uradról istenedről, mert ő ad neked hatalmat a gazdagságnak keresésére, hogy megerősítse az Ő szövetségét, melyről megesküdtél a te atyáidnak.*” (V. k. 8. 18.)

„*Az idegennek adj uzorára, de a te atyádfiának uzorára ne adj, hogy megáldjon téged a te urad istened mindenben.*” (V. k. 23. 20.)

„*Az úr kedvessé tette vala népét az egyiptombeliek előtt, hogy kölcsön adnának nekik, és ily módon megfoszták az egyiptombélieket.*” (II-ik k. 12. 36.)

Legyen ebből ennyi elég ízlettetőül. Már ezekből is láthatjuk, hogy míg a mi morálunk szerint isten országa nem e világból való, míg benünket az összes emberiségre kiható azon erkölcsstan vezérel, hogy megaláztatik, a ki magát felmagasztalja, és a ki téged kövel hajít, kenyérral dobod vissza, míg hittanunk boldogoknak mondja a szegényeket, mert övék a mennyeknek országa: addig a zsidók az általuk tagadott megváltás művének befejezése után is magukat még mindig isten választott népének tekintvén, minden helyet, melyet lábaik tapodnak, az utolsó tengerig fajuk sajátjának tartják; elődeik példája által ösztönöztenek arra, hogy más népek kifoszthatása végett azok előtt magukat megkedveltessek; istennel való szövetségükben a gazdagság keresésére utaltatnak, s az uzoráskodást legszentebb törvényük szerint, melytől őket emberi hatalom el nem térítheti, idegenek ellenében nemcsak megengedettek, sőt isten áldását feltételező buzgóságnak tekintik. Következésképp valamint a bakó nem érez lelki furdalást, ha ádáz hivatását végzi, ha áldozatát megfojtja: épen oly nyugodt lelkiismerettel nézheti a zsidó uzorája rokkantjának kínos vergődését.

Bátran elmondhatjuk tehát, midőn mindezen felszabadult zsidó mallasztoknak hatását érezzük és tapasztaljuk, hogy jó zsidó és jó magyar hazafi egy személyben nem lehet. Mert vagy ragaszkodik a rabbik tanához, vagy nem. Ha igen: akkor rossz hazafi. Ha pedig nem: akkor rossz zsidó. Sőt első esetben hazafinak, a másodikban pedig zsidónak tényleg nem is tekinthető.

Bajtársaink-e a zsidók, vagy elleneinknek szövetségeseik, ezen kérdésekre a mondottak után felelni is fölösleges. Ha belső szervezetük keretében jó magyar hazafiak nem lehetnek, bajtársainknak sem tarthatjuk őket, kik köztapasztalás szerint annál inkább gyarapodtak közöttünk számban és vagyonban, minél több elemi csapások, minél sorvasztóbb politikai rázkodások súlya nehezedett reánk.

Csekély jelek sokszor komoly dolgot árulnak el. Rómát a capitoliumi ludak gágogása mentette meg. Ehhez hasonlít bizonyos R. M. nevű hamargazdag zsidónak a hetvenes évek elején maga körül gyűjtött cze-

cei hitsorsosaihoz intézett azon hóbortnak vélt petyegése, melyben titokzatosan figyelmeztette őket: hogy tudják meg, miszerint a kormánynak most az a célja velők, hogy uzoráskodásaikkal az úri osztályt kifosz- szák, és ők üljenek helyébe.

Akkor nevettek rajta, most azonban úgy látszik, hogy Móricz szom- széd (ki mellesleg szólva fosztogatási feladatának emberül megfelelt) oly titkot kottyantott ki, melynek megfejtésénél figyelembe kell vennünk az osztrák kormány százados traditióit s hazánknak az összbírodalomba való beolvasztására irányzott törekvéseit. Megkísértette ezt többször erővel, néha csendes elszenderítéssel, de őseink előrelátó államférfúi bölce- ségén minden erőlködése megghiúsultak.

A lajtántuli tartományok sorsának intézéséből látjuk, hogy kormá- nyuk nemzeti érzelem nélkül való hatalmi tényező. Tegyük fel hogy a bécsi kormánynak mindig voltak hidegen számító és viszonyainkat, vala- mint a zsidóság befolyásának roncsoló hatását jól ismerő államférfiai.

Engedjük meg azt is, hogy azok a magyar nemzet lovagiasságából és a közszabadságért lángoló érzelméből az o. b ért 22. §-ra alapított matematikai biztossággal számíthattak arra, hogy mielőtt az ösiség eltör- léséről szóló 1848: XV. t -ez. 1-ső §-ának megfelelénk, felhevülésünk első mámorában sietni fogunk a zsidóság egyenjogúsítását és a szabad- elvűség folyományának tekintett tőke korlátlan felszabadítását kikiáltani.

Ha ezen ész- és lélektani összefüggésben álló föltevéseket nem tagad- hatjuk, akkor nem tagadhatjuk azt sem, hogy az előrelátó rutinírozott bécsi diplomatia nemzeti erényeinkből látván kisarjadzani politikai hibán- kat, annál nyugodtabban szolgáltathatta át korlátolt önrendelkezésünk kurta gyepőlőszárait, minél biztosabban következtethető, hogy *mindig a hatalommal tartó s alapszerv ez étén él fogva gazdagság keresésére és uzor- áshodásra idomított zsidóság* fogja a nyílt férfias küzdelemre termett ma- gyságot saját hazájában földönfutóvá tenni, s véd- és daczerejét meg- törve szolaságra juttatni.

Ez már félig teljesült. A volt birtokos középosztály, mérvet sem az általa kezdeményezett úrbériség rögtönös eltörölése, sem a szabadság- harc anyag veszteségei, sem pedig az önkényuralom nem tudott meg- dönteni, a zsidóság által hazánk nagy részében ki lett pusztítva; a keres- kedelem, mint az egykor gazdag győri kereskedők romlása tanúsítja, zsidó monopóliummá vált, melynek börze-üzletei adómentesek; képzett ipar- saink szédelgő üzerek napszamosaivá süllyedtek s a kiéhezett elcsenyé- vészett föld népe koldusbotjával ezenekint kényszerül kivándorolni.

Ellenben ezen nemzetgazdászati veszteségek gúnyos ellensúlyozá- sával szólós gazdáink rovására virágzik a műbörgyártás. Azon jámbor izraeliták, kik két évtized előtt valamely falu zug-korcsmájában kezdet- ték mindenre kölcsöntadó uzorás és legtöbb esetben orgazdasággal párosult üzletüket, most annak földesuraivá nőttek ki magukat, és szá- mos törvényhatóság virilistáinak nevezetesebb részét képezvén, tömör összetartó falanxban ők uralják a közkormányzatot, ők szabnak irányt a társadalmi mozgalomnak, sajtójuk által ők vezetik járszalagon a meg- kopasztott nemzetet. Ha mindezekhez hozzá vetjük, hogy legújabb hírek szerint már az állam hitelét is az osztrák kormány egyetemleges hozzá- járulásától teszik függővé, nem oly természetes szövetségeseik-e elleneink- nek, mint üldözött vadat szimatoló vizsla a vadásznak? Hazája leg-

szentebb érdekében pártolhat-e ily elemeket igaz függetlenségi érzelmű magyar ember? és ezeket védelmezve az értük hevülő többségnek nem helyesen vágta-e szemébe a legnagyobb zsidó barát Pulszky Ferencz az országgyűlésen: hogy már a házban magyar typust, a hazában magyar géniust nem ismer!

A zsidó tőke különleges természete, annak gyümölcsötzetéséből ismerhető fel. Mielőtt azonban ezt tárgyalnék, a tisztelt olvasót egy sajtószerű jelenségre figyelmeztetem. A zsidóság köztudomásúlag szeretet vagyonával kérkedni, és kedvencz vesszőparipája, hogy a kik a zsidókérdést bolygatják, azok az ő pénzüket irigylik, arra ásitoznak, és így a vagyonbiztonságot veszélyeztetik. Tagadjuk az állítmányt, azonban ideiglenesen fogadjuk el minden következményeivel.

Kérdésen kívül áll, hogy a tőkepénz gazdájával meg nem hal, el nem enyészik, sem a földtekéről más égi testbe át nem vándorol; kétségen kívül áll tehát az is, hogy az elhunyt után annál nagyobb összegnek kell maradni, minél nagyobb tőkével rendelkezett életében.

Megfigyeltem három törvényhatóság tömegesített árvapénztárát, s jóllehet tőkéjük felülhaladja az öt millió forintot, *nem tudtam bennük tízezer forintig terjedő zsidó pénzre akadni.* Minthogy azonban kiskorúak és gondnokság alattiak zsidók után is vannak, sőt fajszaporaságukat tekintve aránylag a keresztények számát felülhaladják: mi oka annak, hogy a kiválólag tőkepénzeseknek tartott, s ily minőségben hivalkodó zsidóság halottjai után tőke sem készpénzben, sem kötvényekben nem háramlik utódaikra? Ennek csak kétféle magyarázata lehet, és pedig vagy nem igaz hírhedt gazdagságuk, s az esetben nincs rajtuk mit irigyelni; vagy pedig oly ügyesen tudják az illetékszabásra hivatott közegeket kijátszani, hogy minden örökösödési százaléktól mentesülnek, és akkor megcsalva az államot illetőleg minket, több millió forint erejéig megrövidítik a királyi kincstárt. *Ebből pedig az a tanúság: hogy a zsidó tőke természeténél fogva a közteherviselésre, vagyis a haza érdekében láthatatlan, és csak akkor tör ki odújából, ha azt gazdája Mózes, V-ik könyve 23-ik részének 20-ik versében utalt áldásos cselekményre használhatja, más szóval a gojnak uzsorára kiadhatja.*

Mellőzve az uzsora és egyéb szédelgések kizárásával kivételesen csak ipar és kereskedelmi téren foglalkozó csekély számú zsidó tőkepenzest, tér szűke miatt vegyük futólag szemügyre gazdagságuk forrását.

Egyik korcsmát nyit valamely faluban. Első gondját maga, családja, s esetleg hozzá vetődő fajrokonai részére szolgáló kóser czikkeknak a tisztátalan fogyasztási tárgyaktól való elkülönítésére fordítja. Készséggel nyújt hitelt a gojnak, ki a gyomrát égető keveréktől annál szomjasabb, minél többet iszik. Képes lerészegíteni a zsenge gyermeket is néhány krajczárért, habár sejtienie kell, hogy azt úgy lopta szüleitől. Fizetésül elfogad minden értékesíthető s bármily gyanús származású lim-lomot. Pálinka czimén alig méri egy évig spiritussal feleresztett s bella-donna bogyóival fertőzött ronda vizét, midőn már a falu nagy része adósa. Most a nagylelkűt játsza. Alaposan kiszaglászván egyes családok gyengéit és értékviszonyát, azokat apró kölcsönökkel magához édesgeti, gondja lévén reá, hogy a csalétkül szolgáló csekélység visszatérítésére ne is álmodjanak. Ezt a mámorító italért összeharcsolt pénzből újabb kölcsönök követik, s mikor már annyira szaporodott a rövid lejáratú

adósság, hogy könnyen vissza nem fizethető, akkor működik az uzsoraprés kamatok tőkésítésével, hol váltó, hol kötelezvény alakjában. Ha a kiszemelt áldozat fele vagyona árán magát a reá tapadt héja karmaiból ki nem szakítja, a mi vajmi ritkán történik, akkor tőkéletesen veszve van; minden erőlködésével csak jobban belekeveredik a törbe, mint légy a pókhálóba így pusztul ki a volt úrbéres osztály birtokából, így harapódzik a fekély kisbirtokosról nagybirtokosra, így terjed az elszegényedés, és a meggazdagodás gyalázatos eszközeinek dédelgetésével így sülyed fokról-fokra a közerkölcsiség.

Másik a fővárosban üti fel tanyáját Katonatisztekét és vagyonos családokból származó egyetemi hallgatókat iparkodik behálózni. Biztatja őket az élvezetek különböző nemeire. Ellenállhatlan előzékenységgel kínálja reá pénzét. Először írást sem vesz róla. Határtalan bizalmat színel az adós lovagiasságába, hogy azt előre lekötelezve még nagyobb személyes bizalom viszonzására serkentse. Néhány apróbb előlegek után üres váltót fogadtat el velők, vagy később bekövetkezendő nagykorúságuk leple alatt a felvett összeget kelet nélkül tízszerelve írja be, még adósának életét is biztosítja nagykorúsága bekövetkeztéig. Számos esetben reá veszi őket, hogy atyjok, gyámjuk, vagy személyök iránt érdeklődő s a váltóhamisítás vádjának elkerülése végett minden áldozatra kész rokonok nevét írják be kibocsátóképen. Rendesen valamely vagyontalan hajhász az intézményes, ő pedig mint jóhiszemű forgatmányos szerepel. Tudok reá esetet, hogy nagy kölcsön adója képen szerepeltetett segédnek ugyanazon évi 3 irt 38 kr. állami és 67 kr. községi adóját is le kellett írni mint behajthatatlant, és jóllehet a vizsgáló bíró közel harmincezer forintig zárlatot rendelt az uzsorás engedményes ellen, a kir. ügyészség indítványára a bűnvádi eljárás beszünttetett. Az uzsorások ezen neme szüretel legjobban Rövid idő alatt valódi milliomosok, s nem keresve tőkéjük fertelmes összeharcsolását, legelőkelőbb egyéniségek bókolnak előttük.

Vagyonosodásuk termékeny talaja a keresztény társadalmat átlengő humanizmus, gazdagságuk a mi vétkes vakságunk, és *dúsan jövedelmező tőkékük emberi gyarlóságaink, melynek gyengéit az egyiptombelieken kezdett végzetes megkedveltetésükkel aknázzák ki a társadalom minden rétegeiben.*

Közöttünk minden hitfelekezet, minden nemzetiség hivatkozhatik hazafias múltjára. Egyedül a zsidóságnak nincs még semmi érdeme hazánkban. *Nem hoztak ők be magukkal vagyont, tudományt, művészetet. Nem termeltek soha, csak szedték mások termését. A mijök van, köz tünk és tőlünk szerezték, s az itt szerzett vagyont, tudományt s minden képesítvényt önző hírvágyuk emeltyűjeként értékesítik. Gyarapodásukat mindig fokozatos arányban kíséri hanyatlásunk. Kétségtelen tehát, hogy önfentartásunk érdekében védekeznünk kell ellenök.*

Mindenekelőtt feltétlenül követelnünk kell hitvallásuk szabatos előterjesztését, és a kormány felügyelete mellett leendő oktatását. Államot az államban túrni nem lehet. A rabbiknak Mózes öt könyvére való hivatkozása azon megokolással, hogy azt az összes kereszténység elfogadta, üres szóllam; mert a kereszténység azt csak az evangélium világító szövétneke mellett fogadta el. *Más szóval az összes kereszténység Mózes öt könyvére nézve csak az evangélium elfogadásának feltétele mellett van beismerésben.* Ha tehát legjelentéktelebb polgári perben is irányadó azon

jogely, hogy a ki ellenfele beismerése által akar bizonyítani, azt teljes tartalma szerint kell elfogadnia; s a beismerés kedvező tételeit nem érvényesítheti a nem kedvezők mellőzésével: akkor ezen legfőbb állami érdeket érintő valláserkölcsei kérdésben is vagy fogadják el a rabbik Mózes öt könyvét az evangéliummal együtt; vagy körülvonalozzák minden kétértelműség kizárásával, hogy annak főleg a Judaismus keretén kívül álló népfajokra vonatkozó egyes tételeit miként értelmezik, és a gyakorlatban miként alkalmazzák.

Naprendszerünk a mindenségben elenyésző parány, földünk egy por-szem a naprendszerben, s mi vagyunk mi e földön, hogy a józan ész gúny-jának ne kényteleníttessünk tekinteni egy boldogtalan népfaj azon dőre önhittségét: hogy a mindenség ura velük szövetkezvén, nekik adott hatalmat a gazdagság keresésérc, ennek folyamányaképen nemcsak azért tette vala őket kedvelté az idegenek előtt, hogy azokat ily módon megfoszthassák, hanem áldása kíséretében a velők való uszoráskodásra is utalta, és mindezek betetőzéséül szinte az ő képére alkotott egyéb teremtményeit tisztátalanoknak, s a velők való közösséget beszennyezőnek nyilvánítá!

A József császár által 1785-ben elrendelt népszámlálás alkalmával még csak 75,089 zsidó élt hazánkban, egy század alatt számuk megtízszereződött. Olyan szaporaság ez, mely az egyiptomit is felülmúlja Gondolják meg zsidó polgártársaink, hogy ha kiválólág földművelésre utalt hazánkban más nemzetiségek és hitfelekezetek példájára földműves-telepeket alakítani, és hitsorsosaikból földműves osztályt képezni nomi képesek, lesz-e hatalom, mely unokáikat a legborzasztóbb rázkódással járó végzettől megmentse, sőt maga az ő műveleik által szorongatott állam-hatalom is nem fog-e ellenük fordulni?

A zsidóság előkelőinek lett volna feladatuk gondoskodni arról, hogy a judaismust a kereszténységgel összeférhetővé tegyék, vagy átalakítsák. Ehelyett azonban egy mindannyiért és mindannyi egyért zárt falanxot képezvén ellenünk, ne vegyék tőlünk rossz néven, ha saját védelmünkről most még békés eszközökkel mi is gondoskodunk.

A védelem együttes társadalmi és törvényhozási utón lévén eszközölhető, e két tényező csak úgy működhet sikerrel, ha karöltve támogatják egymást.

A társadalomnak számítania kell a létező viszonyokkal, s hogy czélját megközelítse, sem a keresztény polgárisodás talapatáról leszál-lani, sem a zsidóságnak bünül felrótt tévelyekbe esni nem szabad. *Zsidó gyűlölettől ment tiszta hazaszeretet legyen vezérsillaga.* Tekintse őt embernek, míg magát ördöggé nem aljasítja. *Éreztesse velük, hogy a magyar társadalomban nem minden áruczikk, és léteznek oly drága, erkölcsi tényezők, melyeknek nincs árfolyama a börzén. Küzdelme legyen a világosság harcza a sötétiséggel.* A sajtónak ez irányban tanúsított meghunyászkodása sokkal jobban elmérgesítette a zsidókérdést, mint a leggyökeresebb antiszemitizmus. Ez eredményezte, hogy a zsidóság felvilágosultabb részei látván fajrokonaiknak sérthetlenségét, nem éreztek magukban ösztönt ezen hozzáférhetlen kötelékből való kilépésre; a mozaismus rajongó híveinek pedig ez tette lehetővé, hogy előítéleteik tömkelegéből kibontakozni kezdő műveltebb hitsorsosaikat magukhoz visszatereljék.

Ha a zsidóság, mint élő múmia háromezer éves burkában a kor-szellem szárny csapásainak suhogását meg nem érezné, akkor tanuljon

tőle a keresztény társadalom is egyet: *legyen ellenök szorosan összetartó*, s a gyakorlati életben elevenítse fel Kálmán király I-ső könyvének 75-ik és II-ik könyvének I-ső fejezetét. Ezek soha el nem töröltettek, s Irhon agrár ligái alkalmazásuk lehetőségét igazolják. Ha majd ezek nyomán a zsidókat csak zsidók fogják szolgálhatni, s a házi cselédségen kívül béres, kocsis, juhász, gulyás, kanász, arató, kapás, kaszás stb. mezei munkások a zsidók gazdaságain zsidókból fog állni, *akkor a társadalom minden rétegeiben megtalálván űk is pályatársaikát*, nem fognak más népekre tapadt elősdiék lenni, s az eddigi kufárkodókból termelő tömeggé alakult hontalan vándorokat a keresztény társadalom szeretettel ölelendi keblére. Szaporodásuk nem lesz vészjósló. Nem a népek között, hanem a népekkel élvén, az eddigi gyűlöletes válaszfal önkényt le fog közöttünk omlani.

Ne sípoljon most már sáros utcákon az egyenjogosított szegény zsidó, hanem eke után fűtörörszve gyönyörködjék a felszálló pacsirta énekében, s azzal együtt dicsérje teremő istenét.

Addig is, míg ezen eszményi állapot bekövetkeznek, (Soha napján, – Szerk.) törvényhozási utón kétoldalúlag kell a talajt reá előkészíteni; és pedig általános törvényekkel a zsidósággal közös ügyekben, és különlegessekkel a zsidóság különleges szervezete ellenében.

Az általános intézkedések sorában visszaállítandó volna az 1840: XVI. t.-cz. 2. §-nak h) pontja, mi által a vétkes bukások száma tetemesen alább szállna, s a hitelezőktől elharácsol, fele áron is nyereséggel értékesíthető czikkek tömeges forgalmának megszüntével a szolid kereskedők oly gaz versenytől szabadulnának, mely gyakran a legrendezettebb czégek fennállását is megingatja. E mellett megszűnnék azon jogi absurdum, hogy míg a hitelezők a sovány konczon egymással perlekednek, s közülök egyik-másik elpusztul, addig a közadós felesége czégével már hitvestársi jogánál fogva is mint közszerző naponta hozzáférhetlenül gyarapodik.

Mint hogy pedig a vétkes bukásokat rendszerint a bukottal összejátszó oly követelések biztosítására teljesített végrehajtások szokták a vagyon értékéig megelőzni, melyeknek aggályossága abból is következtethető, hogy egészen váratlanul a bukott rokonai és legmeghittebb bizalmasai által kérelmeztetnek, ennek folytán a veszély valószínűségét igazoló bizonylatok kellékei törvényileg vagy rendeletileg volnának szabályzandók. Volt reá eset, hogy bizonyos egyén ellen különböző nevek alatt több apró kereset nyújtatván be, ezek bizonylatai alapján egy másik bíróság ugyanaz ellen a biztosítási végrehajtást elrendelte, a bizonylat alapjául szolgáló keresetek tárgyalására pedig az állítólagos ismeretlen felperesek közül senki sem jelent meg. Igaz ugyan, hogy a felsőbb bíróságok ilyenmő alapokon fogatosított biztosítási végrehajtásokat feloldják, összejátszás esetén azonban azok nem felebbeztetvén, jogerejűvé válnak.

Tekintve, hogy többször megtörtént, miszerint a kir. közjegyzőnél állítólagos hitelezője kíséretében megjelent adós másnapra tette ki a fizetés határidejét, s harmadnapon ellene a végrehajtás mások jogainak kijátszásával fogatosított is: az összejátszások további korlátozása tekintetéből az 1874: XXXV. t. ez. 111. §-a aképen lenne módosítandó, hogy közjegyzői okirat alapján végrehajtásnak csak akkor van helye, ha

a fizetés időpontja az okirat keltétől számítva legalább három hónapra tétetik.

A szenvedő váltóképesség nemkereskedőkre nézve állami ellenőrzés alatt álló pénzüzeteknél leszámított váltókra volna korlátozandó.

A szabadság classicus hazája, Észak-Amerika példájára alkottassók nálunk is *othont mentesítő törvény*.

A büntető törvénykönyvnek a csalás, hamis eskü, orgazdaság, család és vétkes bukásra vonatkozó fejezetei szigorítandók, az 1871: XXXIII. t.-cz. pedig aképen volna kiegészítendő, hogy a kir. ügyészségnek ne csak jogai, hanem kötelességei is megállapíttassanak. Ne avatkozzék ez a védelem illetőségi körébe, s nő tartsa magát az ügy első bírójának, hanem legyen a megtámadott jogrend kérlelhetlen őre, kinek feladata alig számba vehető aggály esetén is vádat emelni, s a kérdés tisztázásáig azt fenntartani. Ily elbánás mellett kevesebb család fog megtorlatlanul maradni, s a kir. ügyészség vádbeszüntetési indítványa által lehangolt magánpanaszosok nem lesznek kénytelenek nadályaikkal kiegyezni.

Sok százezer hazafinak meglepő elszegényedésével párhuzamban rövid idő alatt meggazdagodott jövevények elkobzás terhe mellett vagyonnuk honnan származásának kimutatására lennének kötelezendők. Előeseteket képez erre az 1715-ik évi 10-ik t.-czikkben elrendelt neo-acquisitica commissio. A mi jó volt másfél század előtt a nemesek foglalásai ellen, más szabásban, jó lesz az most is az uzorások jogtalan túlterjeszkedése ellen.

Ezen általános intézkedésekkel egyidejűleg a nem honosított külföldi zsidók záros határidő alatt hazánkból kiutasítandók. A mit Poroszország mivelhet a keresztény lengyelekkel, azt bátran megtehetjük mi is az idegen zsidókkal.

Tekintve továbbá, hogy hitbuzgó zsidó imaszij nélkül istenéhez sem fohászkozhatnak, s e szerint keresztény bíró mondatolása után bensőleg kötelező esküt szellemvilágának megtagadása nélkül nem is tehet, valamint figyelembe véve azt is, hogy köztapasztalás szerint a közös esküforma behozatala óta a zsidóság épen oly készséggel esküszik, mint a mily ritkán szánta reá magát a rabbija által kivett *valódi esküre*: a törvényhozás főczéljának tekintendő jogbiztonság érdekében részükre a zsidó szertartásos eskü lenne ismét behozandó.

Végül tekintve, hogy a ki minket tisztátalan lényeknek tart, az emberségesen ki sem szolgálhat: ennek folytán a, zsidóság minden korcsmaüzlettől annál inkább eltildandó, mert épen ez által teszik tönkre az iparos és földmives osztályt testileg, szellemileg és anyagilag, s ez képezi vagyonosodásuk forrását, mint csáva a göbölös gazdáét

Ezek dióhéjba zárt egyes részletei azon védekezéseknek, melyek nemcsak a zsidóság fékevesztett dulásait mérsékelnék, hanem eddigi érvágásaik fájdmát is zsongítanak.

A zsidókérdés megoldása pedig a természet azon törvényének, és így elvont értelemben a legelévülhetlenebb isteni kinyilatkoztatásnak következetes érvényesítésében tömörül, mely szerint senkinek sem szabad azt cselekedni másokkal, a mit józan észszel nem akarhat, hogy vele mások cselekedjenek Ezen jogelvvel ellenkező szervezeti szabályok tehát, – nevezék bár talmudnak, vagy Mózes könyvének, – erélyesen elfojtandók, és tagjai ártalmatlanokká teendők. Idősb Zaáry József.

Ungmegye és a zsidóság.

Nem a kicsinyes szűkkeblűség, mely az emberben nem az embert, de annak speciális viszonyait szokta kiinduláspontul venni: nem is ama romboló lavinaként megindult s jogilag egyáltalában nem helyeselhető üldözési hecz, melyet a correct antiszemitizmus sohasem irt és sohasem fog jelszóként zászlajára írni, – mondom – nem e kárhoztatandó nézetek vezetnek engem jelen soraim megírásában; de igenis vezérel ama metsző fájdalom, mely szívemet mindannyiszor áthatja, valahányszor Ungmegye néprajzi viszonyait, lakosainak gazdasági állapotát, közép s alsó osztályának anyagi helyzetét komoly megfigyelésem tárgyává teszem, vezérel továbbá ama felháborodás, melynek nemességét a személyektől való eltekintés s a tiszta tárgyi igazság teszi világossá. Elvem, s egyszersmind a méltányosság elve is, hogy míg a bűnt ostorozzuk, míg a visszaéléseket megtorló fegyverekkel üldözzük, addig a személyt, az embert érintetlenül hagyjuk és nem teszünk ezreket százak bűneiért felelőssé. De térjünk a dologra !

Ungmegye népeségi viszonyai rövid két évtized alatt óriási változáson mentek keresztül, mert míg a közép és tulajdonképeni nemes osztály – lehet mondani – teljes pusztulásnak indult, addig a zsidóság, mely pusztá parazita növényként legnagyobbbrészt a megye északi szélén fekvő Galicziából vándorolt be, teljes urává lett a helyzetnek s ezzel együtt urává lett a pénzmanipuláczióknak, az uzsorás kamatok által tönkretett, kiszípolozott földbirtokosok ősi kúriájának, s minden ingatlanainak.

Aki Ungmegyét, ha csak egyszer is futólagosan átutazza, meggyőződhetik állításom igaz voltáról. Azok az egykor nagy költséggel és pazar fényvel épített, most azonban a zsidó tisztátlanságtól, piszkos rondaságtól heverő lakok, melyekben Ungmegye oly gazdag volt, nem mind megannyi kiáltó jele-e annak, hogy pusztulunk és veszünk? Azok a szép birtokok, melyek tulajdonosai egykoron ősi, nagy nevek hordozói valának, most pedig az 50 kros magyarok kezében vannak, nem vezetnek-e önkénytelenül is bennünket ama gondolatra, hogy ha ez így megy, ma-holnap e megye ősi családjainak nevét csak a régi okmányokban fogjuk feltalálhatni?

(Vége a jövő füzetben.)

Levelezőlap.

V-r. Nem kell hitelt adni a sakterpártiak által terjesztett alaptalan híreknek. Istóczy Győző, miként eddig is szokta tenni, az országgyűlés berekesztése után fogja beszámoló beszédét megtartani. A beszámoló alkalmából kíséretében lesznek báró *Andreánszky* Gábor és *Vadnay* Andor jelenleg orsz. képviselők, ugyszinte *Fülöpp* György miszlai plébános, a zala-szent-gróthi kerület függetlenségi antiszemita képviselő-jelöltje és gróf *Klebelsberg* Zdenko, a keszthelyi kerület függetlenségi antiszemita képviselő-jelöltje. Istóczy Győzőt különben két felvidéki kerületben is készülnek a mérsékelt ellenzéki antiszemita párti jelöltségre felkérni.

A **fülöpszállási kerület** képviselője *dr. Rácz Géza* május hó folyamán fogja kerületében beszámolóját megtartani.